

Lilian Calles Barger. *The World Come of Age: An Intellectual History of Liberation Theology*. New York: Oxford University Press. 2018. 376 s.

Lilian Calles Barger ger i *The World Come of Age* för första gången en systematisk framställning av den teologiska rörelse som svepte över hela den amerikanska kontinenten på 1960- och 1970-talen och som kom att kallas befrielse-teologi. Med fokus på den första generationens befrielse-teologer, såsom Gustavo Gutierrez, Rosemary Radford Ruether, Mary Daly och James H. Cone, visar Barger genom ett gediget genealogiskt arbete hur tre till synes distinkta teologiska befrielse-rörelser – latinamerikansk, feministisk och afroamerikansk – *de facto* är sammanflätade av ett gemensamt idéhistoriskt arv. Boken kan läsas som en historisk exposé över hur befrielse-teologins idéhistoriska och teologiska rötter fick näring av 1960-talets socio-ekonomiska omvälvningar och politiska frihetsrörelser. Motorn för denna dynamiska rörelse var frågor om ras, klass, kön och strukturell synd. Svaren fann man i bilder av Kristus som befriare och idéer om den förtryckta som det historiska och teologiska subjektet. Ytterst kom det att handla om att formulera en kritik mot varje försök att isolera det andliga från det kroppsliga och hermeneutiken från politiken. För Barger utgör befrielse-teologins framväxt slutet på denna falska uppdelning. Den innebar också slutet för modernitetens myt om separationen mellan det sekulära och det religiösa. Konsekvensen blev, enligt Barger, att gränsen mellan det sekulära (offentliga) och det religiösa (privata) vittrade bort, vilket resulterade i att religiösa förklaringsmodeller och argument nu kunde göra intåg i den politiska sfären. Men detta öppnade oundvikligen också upp för andra religiösa rörelser i det politiska samtalet – såsom den religiösa högern – på ett sätt som befrielse-teologerna inte räknat med.

Bargers lekfulla förmåga att korrelera idé och tradition med konkret socio-politisk

och kulturell kontext är ett utmärkande drag i boken och dess verkliga styrka. Denna växelverkan möjliggör för Barger att på ett utförligt och begripligt sätt visa på den tråd som knyter samman Thomas Müntzers (ca 1489–1525) revolutionära teologi med Black Lives Matter-rörelsen i Nordamerika i dag.

Boken ger under rubrikerna ”Origins”, ”Reconstructions”, ”Elaborations” och ”Reverberations” en omfattande beskrivning av den ursprungliga befrielse-teologins kontext, innehåll, riktning och följdverkningar. Vissa läsare kommer förmodligen att önska ett bredare grepp och sakna viktiga röster. Bland annat lyser den andra generationens befrielse-teologer med sin frånvaro. Det är förvisso inte Bargers syfte att avhandla denna senare utveckling, men i sin avgränsning riskerar hon – i synnerhet i sin redogörelse för den latinamerikanska befrielse-teologin – försumma de försök som gjorts för att söka en befrielse-teologi bortom marxistisk teoribildning. Därmed riskerar hon också att reproducera föreställningen om en (latinamerikansk) befrielse-teologi som är beroende av det marxistiska narrativet, vilket i vår tid kan få teologin att framstå som att den passerat sitt bäst före-datum. En annan konsekvens av att inte inkludera den andra generationens befrielse-teologi är att de bidrag som *womanist theology*, *teologia mujerista* och regnbågsteologi tillfört till det befrielse-teologiska samtalet till stor del saknas i Bargers framställning. Men det är rimligt att acceptera denna avsaknad som ett nödvändigt ont; hennes fokus kräver avgränsning och den tes hon driver kräver sammanhållning.

Mer diskutabel är den sekulariserings-tes som Barger driver, det vill säga att befrielse-teologin söker en sekularisering av religionen. Det är också i ljuset av denna sekulariseringstes som bokens titel kan förstås. Uttrycket ”the world come of age” är lånat från Dietrich Bonhoeffer (1906–1945) som, enligt Barger, redogjorde för en religionslös kristendom i sina texter. Genom vetenskapens, teknologins och humanismens landvinningar frigjordes religionen och

människan från det metafysiska tänkandet och behöver därför inte längre förhålla sig till den arbetshypotes som kallas Gud. I denna nya tid – ”in the world come of age” – har religionen sekulariserats så till den grad att teologiska föreställningar och trossatser om det transcendenta avvisats.

Men hur denna sekularisering av religionen konkret kommer till uttryck i de befrielse-teologiska rörelserna blir emellertid aldrig riktigt tydligt i hennes egen argumentation. Ibland tycks hon mena att sekularisering av religionen handlar om att söka spår av det transcendenta genom att arbeta för en bättre värld; ibland tycks hon mena att det handlar om teologi fri från utomvärldslig transcendent; och ibland menar hon att befrielse-teologin sekulariserar sig själv genom att placera frälsningen i den politiska sfären.

Det mest problematiska i denna sekulariseringstest är dock inte dess vaghet, utan snarare att Barger blir onödigt selektiv i sin argumentation. Tydligast blir det i hennes redogörelse av den latinamerikanska befrielse-teologin, där hon framför allt fokuserar på Juan Luis Segundo. För Barger personifierar Segundo hennes egen definition av en befrielse-teolog som till fullo omfattat idén om sekulariseringen av religiös tro, till skillnad från Gustavo Gutierrez, Jon Sobrino och Ignacio Ellacuria. Även om Gutierrez omnämns som en centralgestalt inom befrielse-teologin så är det framför allt Segundo som Barger använder för att driva sin tes. Därmed förbigås också viktigt teologiskt stoff från den ursprungliga befrielse-teologin. Bland annat att autentisk befrielse kräver en kontemplativ öppenhet inför en både immanent och transcendent Gud. Men också att den metodologiska vändningen mot den förtryckta ursprungligen motiverades med Bibelns berättelser, snarare än sociologisk teoribildning. Likaså härrör den epistemologiska grundbulten ”the preferential option for the poor” från tro, snarare än från teoretisk tankeverksamhet och vetande.

Bargers selektiva redogörelse resulterar – ironiskt nog – i en sekularisering av

befrielse-teologin i vilken det teologiska innehållet avlägsnas.

The World Come of Age är icke desto mindre en efterlängtd bok som ger en sammanfatt utläggning av befrielse-teologins idéarv och hur detta tog ny kropp. Boken riktar sig till en bred akademisk läsekrets. Den kan rekommenderas både till den som intresserar sig för befrielse-teologin som historiskt fenomen och till den som intresserar sig för dagens befrielse-teologiska rörelse och vill lära känna dess ursprung närmare.

Johannes Witkowsky Bengtsson
Masterstudent, Lund

Domenic D'Ettore. *Analogy After Aquinas: Logical Problems, Thomistic Answers.* Washington, DC: Catholic University of America Press. 2019. 205 s.

Thomas av Aquino (ca 1225–1274) behandlade aldrig analogifrågan på ett systematiskt sätt. Detta gör att hans analogilära präglas av några oklarheter som gör den mottaglig för kritik, varav den mest kända kommer från Johannes Duns Scotus (ca 1266–1308), som verkade under tiden strax efter Thomas.

Boken ingår i Thomistic Ressourcement Series, filosofiska och teologiska djupdykningar i den thomistiska tanketraditionen i syfte att hämta resurser för de pågående diskussionerna inom vår tids filosofi och teologi. Författaren tar med oss på en filosofihistorisk exkurs genom thomismen under medeltiden och renässansen i syfte att undersöka specifika problem gällande frågan om det analoga språkbruket applicerat på Gud.

I boken tar Domenic D'Ettore upp tre specifika problem som Thomas analogilära har gett upphov till och som thomister i hans efterföljd har försökt besvara. Det första problemet rör frågan om Thomas analogi innefattar ett eller flera begrepp (*ratio*): är exempelvis begreppet ”varat” ett gemensamt begrepp för Gud och skapelsen eller kan varat vara olika begrepp som appliceras på vardera instans. Thomas verkar i olika skrifter ge